

แนวทางการสื่อสารรำโทนนภพิติดเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

GUIDELINE FOR COMMUNICATING RAMTONE NOKPHITHID TO CONSERVE AND PROMOTE COMMUNITY TOURISM

เมธาวี จำเนียร¹ กรกฎ จำเนียร² ทองพูล มุขรักษ์³ ศศิพัชร บุญขวัญ⁴ ยงยุทธ ปานะศรี⁵ และวรรณมา เทพณรงค์⁶
Methawee Chamnian¹, Korrakot Chamnian², Thongphun Mukharak³, Sasipat Boonkwan⁴,
Yongyuth Panasri⁵, and Wanna Thepnarong⁶

^{1,2} หลักสูตรนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

³ สาขานาฏศิลป์และการแสดง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

⁴ หลักสูตรคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

⁵ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

⁶ ประชาชนชาวบ้าน จังหวัดนครศรีธรรมราช

^{1,2} Department of Communication Arts, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University,
Nakhon Si Thammarat Province

³ Department of Dramatic and Performing Arts, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University,
Nakhon Si Thammarat Province

⁴ Department of Business Computer, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University,
Nakhon Si Thammarat Province

⁵ Nakhon Si Thammarat College of Dramatic Arts, Nakhon Si Thammarat Province

⁶ Local Scholar, Nakhon Si Thammarat Province

E-mail: methawee_kae@nstru.ac.th

Received:	August 28, 2019
Revised:	November 22, 2019
Accepted:	November 26, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ความเชื่อ และสถานการณ์ปัจจุบันของการรำโทนนภพิติด และเพื่อค้นหาแนวทางการสื่อสารรำโทนนภพิติดเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยว ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในลักษณะลูกบอลหิมะ และแบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม เพื่อใช้สนทนากลุ่มแกนนำชุมชนวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว และประชาชนชาวบ้านรำโทนนภพิติด

ผลการศึกษาพบว่า รำโทน นภพิติดได้รับการเผยแพร่วัฒนธรรมมาจากภาคกลางในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ซึ่งอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง เพื่อเป็นเครื่องบันเทิงใจในยามที่ประเทศประสบปัญหาเศรษฐกิจฝืดเคือง และในช่วงที่มีความขัดแย้งทางการเมือง เมื่อแพร่กระจายมาจากตัวเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราชสู่ตำบลกรุงชิง ประชาชนชาวบ้านจึงได้คิดทำรำและเนื้อร้องขึ้นมาเป็นร้อย ๆ เพลง โดยอิงธรรมชาติและวิถีชีวิตของชาวบ้าน ทั้งนี้ ทำรำจะมีลักษณะสอดคล้องกับเนื้อร้องลักษณะเนื้อร้องจะสั้น ๆ เพลงนภพิติด (นกตระกูลนกฮูก นกเค้าแมว) ที่มีทำรำและเนื้อร้องที่

สนุกสนานในลักษณะเกี่ยวพาราสีระหว่างตัวผู้ตัวเมีย เพลงนกพิทิดจึงใช้แสดงทุกงาน จนทำให้การเล่นนี้ได้รับชื่อว่า “รำโทนนกพิทิด” คนตรีที่ใช้ประกอบไปด้วย 3 ชิ้น ได้แก่ โทน ฉิ่ง และฉาบ โดยความเชื่อที่ผู้รำโทนนกพิทิดเชื่อถือมากคือ การไหว้ครูก่อนการแสดงทุกครั้ง คล้ายคลึงกับการรำมโนราห์ และในการสืบทอดเชื้อสายการรำก็จะมี ความคล้ายคลึงการรำมโนราห์ กล่าวคือ มักจะสืบทอดในเครือญาติตระกูลเดียวกัน สถานการณ์ในปัจจุบัน รำโทนนกพิทิดมีเพียงกลุ่มชมรมผู้สูงอายุที่เป็นหลัก จึงมีความต้องการให้เยาวชนหันมาสืบทอดโดยจะฝึกหัดให้ ซึ่งที่ผ่านมาก็จะมีการฝึกหัดในโรงเรียนทั้งจากครูในโรงเรียนเองและจากปราชญ์ชาวบ้าน แต่เมื่อนักเรียนย้ายโรงเรียนเพื่อศึกษาต่อก็ไม่ได้ฝึกหัดหรือร้องอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลกรุงชิงและวัฒนธรรมอำเภอนบพิตำเห็นความสำคัญและพยายามที่จะส่งเสริมเพื่อเผยแพร่รำโทนนกพิทิดให้เป็นที่รู้จัก สำหรับแนวทางการสื่อสารการรำโทนนกพิทิดเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการสื่อสารทางสื่อออนไลน์ ในลักษณะคลิปวิดีโอ เผยแพร่สู่ธารณชน มีศูนย์การเรียนรู้ และสื่อแผ่นพับประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ ควรมีเวทีหรือพื้นที่ในการแสดงออกของเยาวชน เพื่อสร้างความมั่นใจและความภาคภูมิใจในการอนุรักษ์และสืบสานศิลปวัฒนธรรมการเล่นรำโทนนกพิทิดต่อไป

คำสำคัญ

การสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์ การท่องเที่ยวชุมชน รำโทนนกพิทิด

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the history, beliefs and current situation of Ramtone Nokphithid and to find ways to communicate this folk play for conservation and promotion of tourism. The researchers used qualitative research method by using an interview form to interview key informants with snow ball sampling and do focus group of community leaders, tourism community enterprises and Ramtone Nokphithid local scholars.

The result showed that Ramtone Nokphithid came from the central region during period of Field Marshal Plaek Phibunsongkhram during World War II. Ramtone Nokphithid was used the tool for entertainment among poor economics and also during the political conflict period. This folk play was disseminated from the city to Krung Ching Subdistrict. Then, local scholar invented songs and lyrics in hundreds of songs based on the nature and way of life of people there. The dance is consistent with the lyrics. The lyrics are short. The Nokphithid song (Nokphithid is similar to owl) has funny posture and lyric. It looks like the courtship between male and female Nokphithid. Therefore, it is performed in every event and is named "Ramtone Nokphithid". The music consists of 3 instruments; drum (Tone in Thai), small cup-shaped cymbals and cymbals. For the belief, the performers are very reliable for "Wai

Khru” (paying respect to teacher) before every performance which is similar to the Manohra folk play and they believe in the inheritance of the folk play from the same family or relatives which is similar to the Manora folk play. For the current situation, there is only the elderly group, consequently, they need young people to continue this performance. The elders are willing to train the youths. In the past, there were training in the school both from teachers in the school and from the local scholars. However, when students moved to other schools for further study, they did not practice folk play continuously. However, Krung Ching Subdistrict Administrative Organization and the Culture department of Nopphitam District aware of this importance and try to promote in order to publicize this folk play to be known. For communication guideline of this folklore to conserve and promote community tourism, most important key informants agreed to use online communication as a video clip to publicize media, establish learning center and create pamphlet to do public relations. In addition, there should be also a stage or area of expression for youth to build confidence and pride in the conservation and continuation of their Ramtone Nokphithid folklore.

Keywords

Communication for Conservation, Community Tourism, Ramtone Nokphithid

ความสำคัญของปัญหา

จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบไปด้วย 23 อำเภอ มีพื้นที่ขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของภาคใต้ รองจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งด้วยความเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ จึงมีความหลากหลายในเชิงพื้นที่ ทั้งภูมิประเทศที่มีลักษณะเป็น ป่า เขา นา และเลหรือทะเล มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ อันจะส่งผลต่อการท่องเที่ยว

“อำเภอนบพิตำ” เป็นอีกอำเภอหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวไม่ขาดสาย โดยเฉพาะตำบลกรุงชิงซึ่งมีพื้นที่ราบต่ำขนาดใหญ่ในหุบเขามีกุ๊เขานาน้อยใหญ่ล้อมอยู่ทุกด้าน ทางด้านทิศตะวันออก ทิศเหนือ และทิศตะวันตก จะมีเทือกเขานั้น ซึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขานัน ส่วนทางด้านทิศใต้จะมีเทือกเขาในอุทยานแห่งชาติเขาลหลวง ซึ่งเรียกเทือกเขาทั้งหมดในกลุ่มนี้ว่า “เทือกเขานครศรีธรรมราช” และเป็นที่ตั้งของ “ชุมชนกรุงชิง” (Nilkan, 2009)

นอกจากบริบทเชิงพื้นที่ส่งผลให้ชุมชนกรุงชิงหรือตำบลกรุงชิงมีทรัพยากรธรรมชาติที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวชมแล้ว ยังมีศิลปวัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ที่ได้รับการเผยแพร่มาจากตัวเมืองนครศรีธรรมราชตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 และปราชญ์ชาวบ้านได้ประดิษฐ์คิดค้นบทเพลงและทำรำเพิ่มเติมให้เข้ากับธรรมชาติและวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ โดยมีเพลงชื่อว่า นกพิทิดเป็นเพลงเอกที่เน้นทำรำที่สนุกสนาน ตลกขบขัน โดยเลียนแบบการเกี่ยวพาราสีของนก

พิทิตตัวผู้และตัวเมีย (นกตระกูลนกชุก นกเค้าแมว) ทำให้การเล่นนี้ได้ชื่อว่า “การเล่นรำโทน นกพิทิต” ซึ่งปัจจุบัน การรำโทนนกพิทิตใช้รำในกิจกรรมรื่นเริงของหมู่บ้าน ได้แก่ งานทอดกฐิน งานวัด งานประเพณีต่าง ๆ และยังใช้ในการรำแสดงให้นักท่องเที่ยวได้รับชมและมีส่วนร่วมในการรำด้วย โดยมีชมรมผู้สูงอายุตำบลกรุงชิงเป็นหลัก โดยจะรวมตัวกันประมาณ 10 คน ทั้งผู้ร้อง ผู้รำ และนักดนตรี หรืออาจจะแยกกลุ่มกันบ้างแล้วแต่โอกาส

จากข้อมูลข้างต้น “รำโทนนกพิทิต” สามารถพัฒนาให้เป็น “กิจกรรมการท่องเที่ยว” ได้ โดยความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมในระดับจังหวัดและชุมชน ตำบลกรุงชิง เพราะนอกจากจะเป็นศิลปวัฒนธรรมการเล่นโบราณที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ทั้งเนื้อเพลงและท่ารำที่เกี่ยวกับธรรมชาติและวิถีชีวิตของชาวกรุงชิง ตลอดจนท่วงทำนองที่สนุกสนานยังสามารถนำมาส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพใจ เป็นกิจกรรมนันทนาการที่สร้างความสนุกสนานและความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวได้อีกด้วย

คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาประวัติความเป็นมา ความเชื่อ และสถานการณ์ปัจจุบันของการรำโทนนกพิทิต เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการค้นหาแนวทางการสื่อสารรำโทนนกพิทิตของตำบลกรุงชิงให้ยังคงอยู่และสืบสานต่อ ตลอดจนเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

โจทย์ปัญหา/ปัญหาวิจัย

1. ประวัติความเป็นมา ความเชื่อ และสถานการณ์ปัจจุบันของการรำโทนนกพิทิตในตำบลกรุงชิง อำเภอнопิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอย่างไร
2. แนวทางการสื่อสารรำโทนนกพิทิตเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวควรมีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ความเชื่อ และสถานการณ์ปัจจุบันของการรำโทนนกพิทิตในตำบลกรุงชิง อำเภอнопิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อค้นหาแนวทางการสื่อสารรำโทนนกพิทิตเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยคณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้เทคนิคลูกบอลหิมะ (snowball sampling) ทั้งนี้จากการสำรวจเบื้องต้น มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่จะให้ข้อมูลในประเด็นดังกล่าว ประมาณ 20 คน ประกอบไปด้วย ประชาชนชาวบ้าน ผู้สูงอายุ คณะครูโรงเรียนในพื้นที่ที่รู้ประวัติความเป็นมาหรือสามารถร้องหรือรำรำโทนนกพิทิตได้ และสัมภาษณ์ในประเด็นวิธีการสื่อสารรำโทนนกพิทิตเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

จากนั้นจัดเวทีสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8-12 คน ซึ่งมาจาก 3 กลุ่ม คือ แกนนำชุมชน วิชากิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว และประชาชนชาวบ้านด้านการรำโทนนกพิทิต เพื่อค้นหาแนวทางการสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการศึกษา และแบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาดและการท่องเที่ยว ด้านวัฒนธรรม และด้านการสื่อสารพิจารณา ก่อนนำไปเก็บข้อมูล และจะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยพิจารณาเนื้อหาทั้งความเหมือน ความแตกต่าง ความเป็นเหตุเป็นผล ความขัดแย้ง เพื่อนำมาจัดหมวดหมู่ และสรุปผลการวิเคราะห์โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นกรอบ

ผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้
ประวัติความเป็นมา ความเชื่อ และสถานการณ์ปัจจุบันของการรำโทนนกพิทิต
จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงแบบลูกบอลหิมะ (snowball sampling) ผลการศึกษาพบว่า มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวนทั้งสิ้น 17 คน ได้ผลดังนี้
ประวัติความเป็นมาของการรำโทนนกพิทิตจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ พบว่าเป็นการเล่นพื้นบ้านที่อยู่ในช่วงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งจอมพล ป.พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี เนื่องจากในสมัยนั้นเป็นช่วงภาวะทางการเมืองตึงเครียด ภาวะเศรษฐกิจก็ฝืดเคือง การรำโทนจึงเป็นการเล่นที่ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของประชาชน โดยครูแนบ ล่องลือฤทธิ์ ครูโรงเรียนวัดเป็ยที่มีพื้นฐานด้านการรำโนราห์และหนังตะลุง ได้นำมาจากตัวเมืองแล้วนำมาคิดสร้างสรรค์ทำรำและเนื้อร้องให้เข้ากับบริบทเชิงพื้นที่ตำบลกรุงชิง และต่อมา ในช่วงที่มีความขัดแย้งทางการเมือง รำโทนนกพิทิตได้กลายเป็นเครื่องมือในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับประชาชน

“ในช่วงสงครามเย็น มีความตึงเครียดทางการเมือง กล่าวคือ มีการแบ่งฝ่าย มีการชักชวนชาวบ้านไปเป็นคอมมิวนิสต์บ้าง มีการตั้งฐานทัพคอมมิวนิสต์ในหมู่บ้าน รัฐบาลจึงส่งทหารมาปราบปราม ทำให้คนในชุมชนตึงเครียด ทหารจึงต้องการลดความตึงเครียด จึงจัดให้มีการรำวงพื้นบ้านในชุมชน เรียกว่า รำวงมาตรฐาน ภาคกลางเรียกว่า รำวงมาตรฐานแม่บท เช่น เพลงงามแสงเดือน เพื่อเผยแพร่และกระจายเข้ามาในชุมชน” (Sukkhao 2019)

“สมัยคอมมิวนิสต์ ขอกำลังทหารเข้ามาช่วย ทหารจึงคิดว่าจะมีวิธีการไหนทำให้ชาวบ้านไม่กลัวทหาร เลยใช้ “รำโทนนกพิทิต” เวลาแสดงรำโทนพวกทหารก็จะรำแล้วเชิญชวนชาวบ้านมาร่วมสนุกด้วยกัน เพื่อให้ชาวบ้านไม่กลัวทหารและให้ชาวบ้านได้รู้ว่าทหารมาไม่ได้มาทำร้ายชาวบ้านแต่มาปราบคอมมิวนิสต์” (Nintarakit, 2019)

รำโทนนกพิทิตยังเป็นการเล่นพื้นบ้านที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้หนุ่มสาวได้ทำความรู้จักกัน เกี่ยวพาราสีกันในลักษณะการรำวงรอบกองไฟ

“เมื่อก่อนเขาจะใช้หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จในกลางคืน เรียกว่า ซอแรง บ้านนี้ไปช่วยบ้านนี้ เขามีครกตำ ข้าวครกข้าวแล้วจุดตะเกียง ภาษาใต้เรียกว่าเกียงคลุก คือ เอาตะเกียงวางบนครกตำข้าวแล้วก็รำวงรอบครกตำข้าว เรียกว่า รำวงเวียนครก เพราะมันเวียนครก พอเราเวียนครกเสร็จ ก็จะรำโทนนกพิทิต จะมีผู้ชายกับผู้หญิง เป็นการหยอกล้อหรือจีบกัน ผู้ชายจีบผู้หญิง

เนื้อเพลงเป็นการเกี่ยวผู้หญิง เป็นการชี้หน้าผากและสะตือ ผู้หญิงก็บอกรักไม่ได้ ให้อยับลงได้อีกนิดก็เป็นการทะเล่สิ่งนิดนึ่ง ก็เลยเป็นเหมือนการจีบ” (Sukkhao, 2019)

ลักษณะทำรำและเนื้อร้อง

สำหรับทำรำของการรำไทพืดจะรำประกอบเพลงสั้น ๆ ทำรำมีความแตกต่างกันไปในแต่ละเพลง โดยสอดคล้องกับเนื้อร้องของเพลงนั้น ๆ หรือบางเพลงอาจมีทำรำซ้ำกันบ้าง โดยทำรำและเนื้อร้องมักจะมี ความสอดคล้องกัน ทำรำมีลักษณะคล้ายการรำโนราห์ และรำวงเวียนครก มักจะรำกันเป็นคู่ชายหญิง

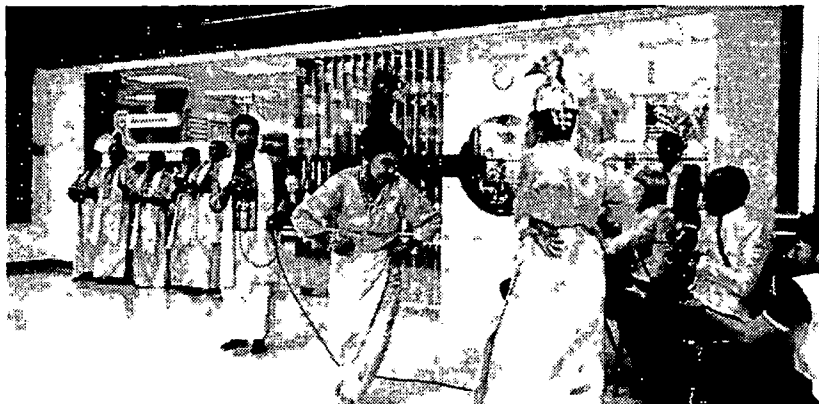
สำหรับเนื้อร้องนั้น ครูแนบจะแต่งบทเพลงตาม ที่เห็นจากธรรมชาติหรือวิถีชีวิตของคนในพื้นที่กรุงชิง การร้องจะร้องคนเดียวหรือร้องเป็นคู่ก็ได้ แต่เวลาร้องควรมีสำเนียงทองแดงแบบคนภาคใต้

“ครูแนบสอน แต่งเพลงเอง เห็นอะไรก็แต่งขึ้นมาเลย เพลงมีเป็นร้อย ๆ เพลง ทำรำก็แล้วแต่เพลงอะไร ก็ใช้ท่าที่สอดคล้องกัน” (Kaewmee, 2019)

ตัวอย่างเพลงนกพิตซึ่ง เป็นเพลงเอกของการละเล่นประเภทนี้ และเป็นที่มาของชื่อการละเล่นรำไทพืด

เพลงนกพิต

พืพิพิพิพิต พืพิพิพิพิต พืพิพิพิพิต คำปานี้ก็ทะเล่พืพิต
ตะละแล่น ตะละแล่น แต้นติก ตะละแล่น ตะละแล่น แต้นติก นกพิตร้องดั่งจืดมอ จืดมอ
พืพิตรักน้องตรงไหน พืพิตรักน้องตรงไหน
พืพิตรักน้องที่หน้าผาก พืพิตรักน้องที่หน้าผาก
ที่หน้าผากละก็รักไม่ได้ หยับลงได้สั๊กหิดก่อนที่
พืพิพิพิพิต พืพิพิพิพิต พืพิพิพิพิต คำปานี้ก็ทะเล่พืพิต
ตะละแล่น ตะละแล่น แต้นติก ตะละแล่น ตะละแล่น แต้นติก นกพิตร้องดั่งจืดมอ จืดมอ
พืพิตรักน้องตรงไหน พืพิตรักน้องตรงไหน
พืพิตรักน้องที่หน้าอก พืพิตรักน้องที่หน้าอก
ที่หน้าอกละก็รักไม่ได้ หยับลงได้สั๊กหิดก่อนที่
พืพิพิพิพิต พืพิพิพิพิต พืพิพิพิพิต คำปานี้ก็ทะเล่พืพิต
ตะละแล่น ตะละแล่น แต้นติก ตะละแล่น ตะละแล่น แต้นติก นกพิตร้องดั่งจืดมอ จืดมอ

ภาพที่ 1 การแสดงในเพลงนกพิทิต

ที่มา: Chamnian, et al. (2019)

เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีของการรำโทนนกพิทิต ประกอบไปด้วยดนตรี 3 ชิ้น ได้แก่ โทน ฉิ่ง และฉาบ โดยโทนถือว่าเป็นเครื่องดนตรีที่สำคัญ ผู้ตีโทนจะต้องแม่นยำเรื่องจังหวะจึงจะทำให้ผู้ร้องและผู้รำสามารถแสดงได้อย่างสนุกสนาน

“เครื่องดนตรี มี 3 อย่าง โทน ฉิ่ง ฉาบ คนตีจะมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง คนตีโทน ตีมาตั้งแต่รุ่นพ่อ ตาชินเป็นคนตีโทน เวลาไปเล่นที่ไทนก็ขาดแกไม่ได้ ให้คนอื่นตีก็ตีไม่ลงจังหวะ โทน เป็นสิ่งที่สำคัญหาเพื่อน (กว่าเพื่อน) และขาดไม่ได้” (Tuansuwan, 2019)

โอกาสในการรำโทนนกพิทิต

โอกาสในการรำนั้น มีหลายโอกาสดด้วยกัน ได้แก่ รำต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง รำในพิธีกรรมทางศาสนาต่าง ๆ ได้แก่ งานบวช งานแต่งงาน และงานศพ แต่ปัจจุบันนิยมรำเฉพาะในงานแต่งงานและงานบวชเท่านั้น

“พิธีกรรมทางศาสนา เช่น งานบวช งานแต่ง งานศพ สมัยก่อนมีการรำตามงานศพด้วย ปัจจุบันเค้าไม่นิยมเลยเหลือเป็นงานแต่งงานและงานบวช” (Rattanawonga, 2019)

ภาพที่ 2 การแสดงรำโทนนกพิทิตในกิจกรรมของชุมชน
ที่มา: Chamnian, et al. (2019)

ความเชื่อของรำโทนนกพิทิต

ความเชื่อของการรำโทนนกพิทิต ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการไหว้ครู เป็นเพลงแรกก่อนการรำโทนนกพิทิต เชื่อกันว่าไม่เช่นนั้นมักจะมีอุปสรรคในการรำหรือแสดง

“จะต้องมีการไหว้ครู โดยใช้เหล้า 1 ขวด เงิน 109 บาท บุหรี่ 1 ซอง ดอกไม้ 3 ดอก หมาก 1 คำ เทียน 1 เล่ม ธูป 3 ดอก ถ้าไม่ได้ไหว้ครูจะทำให้มีอุปสรรคในการรำ เดี่ยวเข็ดเมื่อยมั่ง เดี่ยวตกเวทิมั่ง เวียนหัวมั่ง คนในคณะนะ” (Thepnarong, 2019arch 19)

“การรำโทนจะมีครูบาอาจารย์จึงต้องมีการร้องเพลงไหว้ครู 3 เพลงก่อนที่จะรำหนึ่ง ไหว้ครู สอง ไหว้คนที่มาชม สาม ไหว้ครูร้าง” (Rattanawonga, 2019)

นอกจากนี้ ในการสืบทอดเชื้อสายการรำ ยังมีความเชื่อคล้ายคลึงกับการรำโนราห์ กล่าวคือ มักจะสืบทอดการรำในเครือญาติตระกูลเดียวกัน

สถานการณ์ปัจจุบันของรำโทนนกพิทิต

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ซึ่งเป็นปราชญ์ชาวบ้านที่รำเป็น มีความประสงค์จะถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่เยาวชน แต่เยาวชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสนใจ

“เด็กสมัยนี้ก็ได้สนใจการรำเลย สนใจแต่โทรศัพท์ แต่สำหรับป้า ป้าว่าวัฒนธรรมนี้มันสวยดี ป้าอยากให้ลูกหลานทุกคนได้สืบทอดกันไป แต่ป้าก็ไม่สามารถที่จะไปบังคับใครได้ พอหมดป้าก็น่าจะหมดคนรำ เพราะการรำ ป้าก็หัดอยู่นานเหมือนกันทางอีเป็น (กว่าจะเป็น) เพราะทำมันเป็นร้อย” (Phirom, 2019)

อย่างไรก็ตาม ในชุมชนยังพอมีการแสดงรำโทนนกพิทิตให้ชมอยู่บ้าง โดยจะมีหน่วยงานต่าง ๆ มาติดต่อให้ไปรำแสดง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับช่วงเวลาที่เหมาะสม เช่น เทศกาลต่าง ๆ มีกิจกรรมของหน่วยงาน เป็นต้น

“ถ้าต้องการจะดูรำโทนจะดูได้ตามงานต่าง ๆ ที่ได้รับเชิญไปรำโชว์ หรือมาศึกษาในพื้นที่ก็จะพร้อมให้ข้อมูล เมื่อก่อนมีการติดต่อให้ไปรำตามงานต่าง ๆ มีหญิงคน ชายคน มีการแต่งตัวชาวนา ผู้หญิงนุ่งผ้าพาดแต่งตัวให้สวย รำเป็นคู่ มี 6 คู่ นาน ๆ จะมีการจ้างรำโทน ประมาณสองอาทิตย์กว่าจะมีงาน คนที่รู้จักการรำโทนส่วนใหญ่จะเป็นคนในพื้นที่ เป็นคนในท้องถิ่น” (Rattanawonga, 2019)

นอกจากนี้ ประชาชนชาวบ้านรำโทนนกพิทิตยังได้รับเชิญให้ไปสอนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในพื้นที่ตำบลรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราชหรือมีสถาบันการศึกษาเข้ามาเรียนรู้ในพื้นที่

“นอกจากไปสอนตามโรงเรียน มีเด็กนาฏศิลป์เข้ามารำบ่อยมาก ล่าสุดก็มีเด็กนาฏศิลป์ที่หาดใหญ่มารำ แต่งตัวมารำ เขามาเพราะเขาเห็นในเฟซตอนยายรำ พอที่หลังเขาไปหัดรำตามยายในเฟซ เขาดีใจที่ได้พบยาย ให้ยายดูว่าทำถูกไหม ก็จะมีบางท่าที่เหมือน บางท่าที่ไม่เหมือนเขาไปตัดแปลง ยายก็ไม่ว่า” (Kaewmee, 2019)

อย่างไรก็ตาม ด้วยชมรมผู้สูงอายุซึ่งเป็นหลักในการรำโทนนกพิทิต เป็นผู้สูงอายุทุกคน หากไม่มีเยาวชนสืบทอด ก็อาจจะกลายเป็นเพียงตำนาน ไม่มีให้เห็นอีกในชุมชน ดังนั้น หน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรเข้ามาดูแล

“คนรำโทนมีมาเป็นเวลา 10 ปีแล้ว แต่มีบางช่วงหายไป เพราะผู้แสดงรำโทนนกพิทิตเป็นผู้สูงอายุ เสียชีวิตไปแล้วบ้าง แล้วก็มีการตั้งกลุ่มการแสดงขึ้นมาใหม่ เพียงแต่ว่าตอนนี้ยังไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาดูแลส่งเสริมหรือช่วยเหลือเรื่องงบประมาณอย่างจริงจัง ชุมชนเลยทำกันเอง เจียบ ๆ ไม่ได้ใหญ่โตอะไร รู้จักกันแคในเขตอำเภออย่างมากก็รู้จักระดับจังหวัดแต่ยังไม่แพร่หลาย” (Tinrong, 2019)

นอกจากนี้ ยังมีโรงเรียนที่จะเป็นหลักในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านประเภทนี้ไว้

“เยาวชนที่หลงเหลืออยู่ รุ่นเก่า ๆ ล้มหายตายจาก เยาวชนที่เป็นลูกศิษย์ก็แยกย้ายไปอยู่ที่อื่น แล้วก็ก็มีฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ มีทั้งหน่วยงาน อบต.ก็ส่งเสริม โรงเรียนก็ส่งเสริม มีการจัดการสอนรำโทนนกพิทิตในโรงเรียน แล้วก็มีการฝึกขึ้นมาใหม่ กลุ่มชาวบ้าน ป่ารี ป่าแดง ฝึกเด็กรุ่นใหม่ขึ้นมา เริ่มเป็นรูปเป็นร่าง” (Sukkhao, 2019)

แนวทางการสื่อสารรำโทนนกพิทิตเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนรำโทน

แนวทางการอนุรักษ์รำโทนนกพิทิตผ่านสื่อใหม่หรือสื่อออนไลน์เป็นสื่อหลักที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องการเผยแพร่

“ตอนนี้รำโทนนกพิทิตได้เผยแพร่ออกสู่โลกออนไลน์เยอะ ไม่ว่าจะจากนักเรียนชาวบ้าน อยากเชิญนักท่องเที่ยวให้มาที่นี่ มาดูการรำโทนนกพิทิต ใครอยากรำเป็นก็จะสอนและแนะนำให้ ใครที่อยากศึกษาหรืออัดวิดีโอเพื่อเผยแพร่ในโลกโซเชียล โลกออนไลน์ สามารถมาอัดได้ที่รุงชิง ผ่ากให้เด็กรุ่นใหม่ไม่ลืมการรำโทนนกพิทิตและช่วยกันฟื้นฟูไม่ให้หายไป ให้คนกลับมานิยมเหมือนเดิม” (Thepnarong, 2019)

“อยากจะสื่อสารในเชิงดิจิทัล เผยแพร่ในเฟซบุ๊กหรือทางไลน์ ยูทูบ การพาชุดรำ โขนไปรำประกอบสถานที่ท่องเที่ยวจุดหนึ่ง ๆ ในตำบล เช่น นักแสดงรำโขนไปรำที่ทะเลหมอกเขาจิ้ง โทลน 1 เพลง แล้วรำที่ทะเลหมอกกรุงชิง 1 เพลง รำที่น้ำตกกรุงชิง 1 เพลง ก็จะมีจุดดึงดูดเป็น สถานที่ท่องเที่ยวเป็นพื้นหลัง แล้วมารวมเป็นวิดีโอเดียวกัน ก็จะทำให้เห็นสิ่งที่พวกเราสืบทอดกันมา คือ รำโขนนกพิทิต และสถานที่ท่องเที่ยวของกรุงชิงรวมอยู่ เปรียบได้กับสุภาพดีที่ว่ายิงปืนนัดเดียว ได้นกสองตัว” (Nintarakit, 2019)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแสดงความคิดเห็นว่า การอนุรักษ์ในเชิงการท่องเที่ยวต้องให้นักท่องเที่ยว ได้มาเรียนรู้ในสถานที่จริง

“อยากให้เข้ามาเรียนรู้ในสถานที่จริง จะได้รู้วิธีการรำประเภทต่าง ๆ นักท่องเที่ยว มากี่เชิญมารำ คนมาพักก็เยอะ ส่วนใหญ่ก็มาจากหลาย ๆ ที่ คนส่วนใหญ่ที่มาดูก็ชอบรำโขนเพราะ ไม่เคยดู อยากให้เผยแพร่ให้คนรุ่นหลังว่ารำโขนมาอย่างไร” (Kaewmee, 2019)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากองค์การบริหารส่วนตำบลให้ข้อมูลในประเด็นวิธีการสื่อสารการแสดง รำโขนนกพิทิตว่า

“ตอนนี้ยังไม่มีแบบเป็นทางการแต่จะช่วยประชาสัมพันธ์เวลามีงานก็จะติดต่อหรือ เป็นส่วนกลางในการช่วยหางานให้ไปโชว์แสดง แต่หลัก ๆ ก็ประชาสัมพันธ์ในชุมชนกันเอง ใน กลุ่มเยาวชนเพราะบางคนยังไม่รู้จัก” (Tinrong, 2019.)

ในส่วนของโรงเรียนที่ส่งเสริมการรำโขนนกพิทิต ต้องการให้มีสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมาเรียนรู้ในพื้นที่ และการได้รับโอกาสจากหน่วยงานต่าง ๆ เปิดเวทีให้ เยาวชนได้แสดง

“อยากให้ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น ๆ มาสนับสนุน มาทำสารคดี ทำแผ่นพับ เราเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีชีวิต เรามีตัวตนจริง เด็กก็ถูกถ่ายทอดมาจริง ๆ นักท่องเที่ยวที่ผ่านเข้ามา ในชุมชนก็สามารถมาดูได้ มาเยี่ยมมาชมได้ มาดูการแสดงของเด็กได้ มีฝึกหัดไปต่อก็ได้ มีการ แสดงที่ไหนก็พาเด็ก ๆ ไปรำแสดง ทั้งภาครัฐและเอกชนควรช่วยกัน” (Sukkhao, 2019)

สรุปผลการวิจัย

ในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ซึ่งอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง รำโขนได้รับการ ประดิษฐ์และเผยแพร่ไปทุกภูมิภาคของประเทศไทย เพื่อเป็นเครื่องบันเทิงใจในยามที่ประเทศประสบ ปัญหาเศรษฐกิจฝืดเคือง

ครูแนบ ล่องลือฤทธิ์ ครูโรงเรียนวัดเปียน ตำบลกรุงชิงได้รับวัฒนธรรมการละเล่นนี้จากใน เมืองนครศรีธรรมราช แล้วเอามาเผยแพร่ในตำบลกรุงชิง และในช่วงที่มีความขัดแย้งทางการเมือง ทหารใช้รำโขนมาสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านในพื้นที่ตำบลกรุงชิง โดยครูแนบมีพื้นฐานด้านการรำ มโนราห์และหนังตะลุง จึงได้คิดทำรำและเนื้อร้องขึ้นมาเป็นร้อย ๆ เพลง โดยอิงธรรมชาติและวิถีชีวิต ของตำบลกรุงชิง ทั้งนี้ ทำรำจะมีลักษณะสอดคล้องกับเนื้อร้อง ลักษณะเนื้อร้องจะสั้น ๆ นักร้องหรือผู้

ร้องมักร้องเป็นทำนองทองแดง โดยเฉพาะเพลงนกพิทิตที่จะมีทำรำและเนื้อร้องที่สนุกสนานในลักษณะเกี่ยวพาราสีระหว่างนกพิทิตตัวผู้ตัวเมีย เปรียบได้กับผู้ชายและผู้หญิงที่เกี่ยวข้องกัน เพลงนกพิทิตจึงมักใช้ร้องและรำในทุก ๆ งาน จนทำให้การเล่นนี้ได้รับชื่อเรียกขานว่า “รำโตนนกพิทิต” โดยงานที่มีจัดแสดงรำโตนนกพิทิต ได้แก่ งานแต่งงาน งานบวช งานศพ หรือในโอกาสต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง ซึ่งในเวลาต่อมาไม่นิยมละเล่นกันในงานศพ ดนตรีที่ใช้ประกอบไปด้วย 3 ชิ้น ได้แก่ โทนที่จะเป็นเครื่องดนตรีควบคุมจังหวะ และสร้างความสนุกสนาน ฉิ่ง และฉาบ

สำหรับความเชื่อที่ผู้รำโตนนกพิทิตเชื่อถือมาก คือ การไหว้ครูก่อนการแสดงทุกครั้ง คล้ายคลึงกับการรำโนราห์ โดยหากมีการไหว้ครูอย่างจริงจังก็จะมีเครื่องไหว้ครู เช่น หมากพลู เหล้า เงิน ฯลฯ ประกอบด้วย ซึ่งหากไม่มีการไหว้ครูเป็นเพลงแรกก่อนการแสดง เชื่อว่าจะทำให้เกิดเหตุการณ์ไม่ปกติ และในการสืบทอดเชื้อสายการรำก็จะมีคล้ายคลึงกับการรำโนราห์ กล่าวคือ มักจะสืบทอดในเครือญาติตระกูลเดียวกัน

สำหรับสถานการณ์ในปัจจุบัน รำโตนนกพิทิตมีเพียงกลุ่มชมรมผู้สูงอายุที่เป็นหลัก และนับวันจะยิ่งเหลือน้อยลง จึงมีความต้องการให้เยาวชนหันมาสืบทอด โดยประชาชนชาวบ้านรำโตนนกพิทิตยินดีที่จะฝึกหัดให้ ซึ่งที่ผ่านมาจะมีการฝึกหัดในโรงเรียนทั้งจากครูในโรงเรียนเองและจากประชาชนชาวบ้าน แต่ด้วยเมื่อนักเรียนย้ายโรงเรียนเพื่อศึกษาต่อ ก็ไม่ได้ฝึกหัดหรือรำอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลกรุงชิงเห็นความสำคัญและพยายามที่จะส่งเสริม เพื่อเผยแพร่รำโตนนกพิทิตให้เป็นที่รู้จัก ซึ่งหากจะเน้นในเชิงการท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องการให้ใช้สื่อออนไลน์ในการเผยแพร่สู่สาธารณะ ขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวเข้ามาเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่

สำหรับแนวทางการสื่อสารการรำโตนนกพิทิตเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการสื่อสารทางสื่อออนไลน์ ในลักษณะคลิปวิดีโอเกี่ยวกับรำโตนนกพิทิตเผยแพร่สู่สาธารณชน สื่อสถานที่และสื่อกิจกรรมภายใต้การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ และสื่อแผ่นพับประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ ควรมีเวทีหรือพื้นที่ในการแสดงออกของเยาวชน เพื่อสร้างความมั่นใจและความภาคภูมิใจในการอนุรักษ์และสืบสานศิลปวัฒนธรรมการเล่นรำโตนนกพิทิตต่อไป

อภิปรายผล

การรำโตนนกพิทิตของตำบลกรุงชิง อำเภอหนองปีทา จังหวัดนครศรีธรรมราช ถือเป็นการเล่นพื้นบ้าน ตามความหมายของ Jirothphan, Sakunaphat and Cheuykeewong (2008) ที่ให้ความหมายของการเล่นพื้นบ้านไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่ชาวบ้านในท้องถิ่นเล่นกันเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน โดยที่ชาวบ้านจะร่วมกันคิดการเล่นแบบต่าง ๆ ขึ้นมาให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ทั้งที่เป็นสภาพทางธรรมชาติและสภาพสังคมวัฒนธรรม การเล่นพื้นบ้านเป็นการแสดงออก เป็นการนันทนาการ ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานด้านจิตใจและร่างกายของมนุษย์

อย่างไรก็ตาม ต่อมา การเล่นพื้นบ้านรำโตนนกพิทิตได้เปลี่ยนแปลงจากการเล่นพื้นบ้านมาเป็นการแสดงรำโตนนกพิทิตที่เน้นแสดงให้คนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวได้รับชม และมีส่วนร่วมในการรำ ซึ่งถือเป็นทรัพยากรวัฒนธรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่พื้นที่ได้ ตรงกับที่ English Heritage (1997 cited in Lerdchanrit, 2011) ให้ข้อมูลว่า ทรัพยากรวัฒนธรรม ในกรณีนี้คือ

การเล่นรำโทนนกพิทิตของตำบลกรุงชิง สามารถเอื้อประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ-พาณิชย์ ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของชาติได้ เช่น ส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นต้น รวมถึงเป็นแรงหนุนให้สังคมมีความสุข ผู้คนอยู่ดีกินดีในสภาพแวดล้อมที่ดีด้วย

จากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของประเทศ พ.ศ. 2560-2564 ยังให้ข้อมูลว่า ปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีความต้องการหาประสบการณ์แปลกใหม่ในการเดินทางท่องเที่ยวมีความต้องการสัมผัสและเรียนรู้จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น มีความนิยมความเป็นท้องถิ่น ต้องการมีส่วนร่วม และมีประสบการณ์อย่างใกล้ชิดกับคนในท้องถิ่นมากขึ้น (Department of Tourism, 2017) นอกจากนี้ การส่งเสริมการรำโทนนกพิทิตให้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนยังสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หรือ creative tourism ที่หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นความได้เปรียบด้วยการสร้างมูลค่า (value creation) ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานแห่งความเป็นไทย (Thainess) วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นต้นทุนการท่องเที่ยวที่ประเทศไทยเรามีอยู่แล้ว และไม่ว่าจะใช้ไปมากสักเท่าไรก็ไม่ทำให้ต้นทุนนี้หมดไป แต่กลับยังเป็นผลดีที่ได้ร่วมกันอนุรักษ์สิ่งเหล่านี้ไว้ Phattharathorn (2013)

อย่างไรก็ตาม รำโทนนกพิทิตที่มีมาตั้งแต่ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 กำลังได้รับความนิยมน้อยลง และกำลังจะสูญหายไป ดังนั้นควรมีการสื่อสารรำโทนนกพิทิตให้เป็นที่รู้จัก อันจะส่งผลให้เกิดการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว และจะเอื้อต่อความสนใจของเยาวชนในพื้นที่ที่จะหันมาอนุรักษ์และสืบสานรำโทนนกพิทิตเพื่อเป็นมรดกของชุมชนต่อไป

ทั้งนี้ Hinwiman (2011 cited in Kaewthep, 2014) ได้ประมวลภาพรวมบทบาทหน้าที่ของสื่อที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารรำโทนนกพิทิตได้ กล่าวคือ สื่อจะหน้าที่ให้ความบันเทิงเกี่ยวกับการรำโทนนกพิทิต สามารถสร้างความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในความแปลกแตกต่างให้แก่นักท่องเที่ยว สื่อยังเป็นตัวกลางสร้างความบันเทิงเร้าใจให้กับผู้ชมได้

สื่อยังทำหน้าที่ในการกระตุ้นความสนใจ/การกระทำ เป็นอีกบทบาทหนึ่งของสื่อมวลชนที่ช่วยโฆษณาประชาสัมพันธ์/ส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไปในวงกว้าง และยังทำหน้าที่ในการให้ความรู้ ก็คือ บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในการให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของรำโทนนกพิทิต ประกอบกับภาพท่ารำและเนื้อร้องที่น่าสนใจ

ทั้งนี้ การจะสื่อสารรำโทนนกพิทิตจะต้องอาศัยช่องทาง หรือสื่อเป็นตัวอย่างและมีสารหรือเนื้อหาที่ถูกส่งผ่านจากแหล่งสารหรือผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารหรือนักท่องเที่ยวโดยผ่านช่องทางการสื่อสาร โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมบางประการของผู้รับสาร ช่องทางการสื่อสารหรือสื่อ คือ สิ่งที่ขนส่งสารหรือพาหะของสาร เป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่สารไหลจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ในที่นี้ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เห็นว่า ควรใช้สื่อออนไลน์ สื่อสถานที่และสื่อกิจกรรมภายใต้การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ และสื่อแผ่นพับประชาสัมพันธ์เป็นช่องทางสื่อสาร ทั้งนี้ ควรมีการบูรณาการสื่อที่หลากหลายเหล่านี้เพื่อเผยแพร่ไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยเน้นสื่อสารเนื้อหาความเป็นเอกลักษณ์ของการรำโทนนกพิทิต การเป็นการเล่นโบราณสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้นักท่องเที่ยวต้องการเข้ามาสัมผัสและสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม เกณฑ์จะผลิตสื่อดังกล่าว จะต้องมีการรอบคอบให้คำนึงถึง ดังที่ Juthawijit (2005) ได้นำเสนอข้อควรคำนึงถึงการใช้อินเทอร์เน็ต งบประมาณ ความนิยมของผู้ส่งสาร สื่อที่เข้าถึงประชาชน

สื่อที่มีอิทธิพล สื่อที่มีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร และสื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหามากที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถสื่อสารรำโทนนกพิทิตแบบชุมชนมีส่วนร่วมและสามารถสื่อสารเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

รำโทนนกพิทิตควรได้รับการส่งเสริมจากทุกภาคส่วนในชุมชน โดยเฉพาะหน่วยงานรัฐอย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะประสานความร่วมมือกับโรงเรียน สนับสนุนในเชิงนโยบายและจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประโยชน์ในแง่การอนุรักษ์ และควรเน้นการสื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อหรือช่องทางต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในแง่การท่องเที่ยวด้วยเช่นเดียวกัน

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยการสร้างสรรคการรำโทนนกพิทิตเพื่อสื่อสารและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ตำบลกรุงชิง อำเภอหนองปีทา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการสนับสนุนของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ สกว. ประจำปี 2562

References

- Chamnian, M. et al. (2019). *phāp ram thōn nokphithit* [Picture of Ramtone Nokphithid]. Nakhon Si Thammarat: Nakhon Si Thammarat Rajabhat University.
- Department of Tourism. (2017). *phān yutthasāt kānphatthana lāeng thōngthiēo khōng prathet Phō,So, sōngphanhārōjhoksip - sōngphanhārōjhoksip* [Tourism Development Strategic Plan of Country 2017-2021]. Bangkok: P.W. Printing.
- Jirothphan, W., Sakunaphat, P. and Cheuykeewong, K. (2008). *mōradok thāng watthanatham phāk tai* [Treasure of Southern Culture]. Bangkok: Sangdao.
- Juthawijit, K. (2005). *kānsūsān phūā kānphatthana thōngthiēo* [Communication for Local Development]. 3rd ed. Bangkok: Phetkasem Printing.
- Kaewmee, A. (2019, March 19). Interview by M. Chamnian [Tape recording]. Nakhon Si Thammarat Rajabhat University: Nakhon Si Thammarat.
- Kaewmee, J. (2019, March 19). Interview by M. Chamnian [Tape recording]. Nakhon Si Thammarat Rajabhat University: Nakhon Si Thammarat.
- Kaewthep, K. (2014). *rūāng sūsān - kānthōngthiēo* [Communication-Tourism]. Bangkok: Pabphim.
- Lerdchanrit, T. (2011). *kānchatkān sapphayākōk watthanatham* [Cultural Resource Management]. Bangkok: Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organization).

- Nilkan, W. (2009). *phāēn yutthasāt kānthōṅgthīeo choēng Niwet khōṅg ‘ongkān boṅihānsuāntambon krungching tambon krungching ‘amphōēnopphitam c̄hangwatī nakhōn sī tham rāt* [Eco-tourism Strategic Plan of Krungching Subdistrict Administration Organization, Khungching Subdistrict, Nopphitam District, Nakhon Si Thammarat Province]. Independent Research, Master of Public Administration, College of Local Administration, Khon Kaen University.
- Nintarakit, P. (2019, April 22). Interview by M. Chamnian [Tape recording]. Nakhon Si Thammarat Rajabhat University: Nakhon Si Thammarat.
- Phattharathorn, T. (2013). *kānthōṅgthīeo choēng sāngsan* [Creative Tourism]. Bangkok: Designated Areas for Sustainable Tourism (Public Organization).
- Phirom, S. (2019, March 19). Interview by M. Chamnian [Tape recording]. Nakhon Si Thammarat Rajabhat University: Nakhon Si Thammarat.
- Rattanawonga, W. (2019, March 19). Interview by M. Chamnian [Tape recording]. Nakhon Si Thammarat Rajabhat University: Nakhon Si Thammarat.
- Sukkhao, K. (2019, April 22). Interview by M. Chamnian [Tape recording]. Nakhon Si Thammarat Rajabhat University: Nakhon Si Thammarat.
- Thepnarong, W. (2019, March 19). Interview by M. Chamnian [Tape recording]. Nakhon Si Thammarat Rajabhat University: Nakhon Si Thammarat.
- Tinrong, B. (2019, April 22). Interview by M. Chamnian [Tape recording]. Nakhon Si Thammarat Rajabhat University: Nakhon Si Thammarat.
- Tuansuwan, S. (2019, March 19). Interview by M. Chamnian [Tape recording]. Nakhon Si Thammarat Rajabhat University: Nakhon Si Thammarat.